

Biuletyn Europejski

nr 25 | styczeń/luty 2010

 Grupa EPL

W numerze:

-
- str. 3 Priorytety UE na rok 2010 – Prezydencja Hiszpańska
  - str. 4 Holokaustu dokonali Niemcy, ale z marginalnym poparciem innych Europejczyków – projekt deklaracji PE
  - str. 5 Poseł Bogusław Sonik o priorytetach Parlamentu Europejskiego na rok 2010
  - str. 6 Intergrupa ds. gór, wysp i regionów słabo zaludnionych
  - str. 7 Dyrektywa o Emisjach Przemysłowych – IPPC
  - str. 8 Energetyka w Unii: więcej solidarności, więcej bezpieczeństwa
  - str. 9, 10 Małopolska i Świętokrzyskie – najciekawsze wydarzenia w regionie
  - str. 11 – 13 O Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki, projekcie DiAMEnT wspierającym zdolnych uczniów i działaniach antykryzysowych – rozmowa z Romanem Ciepiałą, Wicemarszałkiem Województwa Małopolskiego
  - str. 13 Program Leonardo da Vinci
  - str. 14 Program Młodzieżowa Stolica Europy 2012
  - str. 14 Odkrycie z Gór Świętokrzyskich
  - str. 15 2010 – Europejski Rok Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym
  - str. 16, 17 Bruksela on-line: Apel w sprawie Haiti; Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich; Handel ludźmi; Iran

Priorytety UE na rok 2010 – Prezydencja Hiszpańska

Pierwszego stycznia 2010 roku Hiszpania po raz czwarty rozpoczęła sześciomiesięczną prezydencję w UE. José Luis Rodríguez Zapatero, premier Hiszpanii, podczas inauguracyjnej hiszpańskie przewodnictwo w UE debaty, która miała miejsce w trakcie styczniowej sesji plenarnej w Strasburgu, nakreślił kierunek działania na najbliższe sześć miesięcy.

Przed Madrytem stoi niełatwe zadanie, które determinuje los pozostałych priorytetów, w postaci **pełnego wdrożenia Traktatu Lizbońskiego**, który wszedł w życie 1 grudnia 2009 roku. Hiszpania obejmuje swoją prezydencję w całkowicie nowej sytuacji, u boku pierwszego stałego przewodniczącego Unii Hermana Van Rompuy'a oraz z szefową dyplomacji unijnej Catherine Ashton. Zapatero podkreślił znaczenie praktycznej implementacji nowych instrumentów przewidzianych w tym traktacie, które „zbliżają obywateli do instytucji europejskich, takich jak obywatelska inicjatywa legislacyjna”. Jednocześnie zapowiedział podjęcie działań, które umożliwią jak najlepsze wdrożenie nowych zasad, dzięki czemu zostaną

wykorzystane nowe możliwości, które niesie Traktat.

Prezydencja postawiła sobie wymagający cel nadrzędny – **odbudowę gospodarki europejskiej oraz walkę z kryzysem**, co wpływa na pozostałe działania.

Budowa wspólnego rynku energii jest konieczna, aby **zmniejszyć zależność energetyczną UE**. Zapatero przypomniał, że Europa każdego roku płaci innym państwom za energię ogromną kwotę 67 milionów euro, a pierwszym krokiem na drodze do zmiany tej sytuacji powinno być połączenie wszystkich europejskich linii energetycznych. **Rozwój wewnętrznego rynku cyfrowego**, który jest kluczowym czynnikiem zwiększającym wydajność i promującym handel elektroniczny, to kolejny cel na liście priorytetów hiszpańskiej prezydencji. Zapatero w swoim wystąpieniu powiedział, że „UE powinna podążać za wspólną wizją zakładającą rozwój elektrycznych pojazdów, co przyczyni się do walki ze zmianami klimatu i szybszego rozwoju technologicznego. Potrzebne są także **inwestycje w badania naukowe oraz szkolnictwo**, aby UE stała się w przyszłości

głównym graczem na arenie międzynarodowej”. Premier zwrócił uwagę, że Hiszpania podczas swej prezydencji dołoży starań, aby Unia zapewniła zrównoważony rozwój swojemu sektorowi przemysłowemu, jak również dbała o rozwój i poprawę jakości szkolnictwa wyższego.

Postawienie obywateli w centrum integracji europejskiej przez politykę równościową, walka o zrównanie praw kobiet i mężczyzn to kolejny z celów. Prezydencja zamierza promować działania gwarantujące wykonywanie praw zawartych w Kartce Praw Podstawowych, kładzie również nacisk na autentyczną równość płci, dlatego też będzie wspierać przygotowanie planu równych szans dla kobiet i mężczyzn na lata 2011-2015 (szczególny nacisk zostanie położony na kwestię zatrudnienia).

Wśród priorytetów znalazła się **walka z przemocą domową** oraz utworzenie Europejskiego Centrum Monitoringu Przemocy na tle płci. Hiszpanie chcą też kontynuować przejętą po Szwedach **politykę rozszerzenia Unii**: osiągnąć postęp w negocjacjach z Turcją, zakończyć negocjacje akcesyjne z Chorwacją, rozpocząć rozmowy z Islandią oraz przybliżyć do Unii Bałkany Zachodnie. Ponadto Madryt liczy na podpisanie porozumienia o współpracy UE z Kubą. Działania te mogą zostać jednak zablokowane przez inne państwa, które uzależniają zacieśnianie więzi z komunistyczną

wyspą od poprawy sytuacji w dziedzinie praw człowieka.

Rząd Hiszpanii chce rozpocząć dyskusję dotyczącą **zmiany prawa wspólnotowego w zakresie podatków**. Zmiany miałyby obejmować m.in. wprowadzenie nowych dyrektyw regulujących kwestie związane ze współpracą administracyjną w sprawach podatkowych, jak również zakończenie negocjacji w sprawie nowej umowy podatkowej z Liechtensteinem. Celem wszystkich działań jest wprowadzenie procedur, które umożliwią ścisłą współpracę pomiędzy Liechtensteinem a państwami

członkowskimi w zwalczaniu oszustw podatkowych.

Innowacyjność i równość to dwie zasady, które mają przyświecać półrocznej prezydencji. Innowacyjny ma być sposób wychodzenia z kryzysu gospodarczego, „tak by zapewnić stały rozwój, wzrost zatrudnienia i konkurencyjność gospodarki”.

Tragiczne trzęsienie ziemi na Haiti również zostało wspomniane podczas wystąpienia. „Powinniśmy pokazać, co my, jako Europejczycy, możemy zrobić dla tych części świata, gdzie cierpienie jest największe” – podkreślił premier.

Hiszpania jest pierwszym państwem z trio, w skład którego wchodzi jeszcze Belgia i Węgry. Wspólne logo „trio” zostało ogłoszone w październiku 2009 roku. Znak tworzą dwie literki „EU” w barwach narodowych trzech państw. Logo ma być symbolem solidarności oraz harmonii w relacjach pomiędzy członkami Unii Europejskiej. Hiszpania, Belgia i Węgry wypracowały wspólny plan pracy na 18 miesięcy. Skoncentrują się one na takich zagadnieniach, jak: praca, gospodarka, wprowadzanie w życie Traktatu z Lizbony, kwestie „obywatelskości” oraz polityki zagranicznej.

Holokaustu dokonali Niemcy, ale z marginalnym poparciem innych Europejczyków

– projekt deklaracji PE

„Holokaust został dokonany przez Niemców, ale z poparciem, choć marginalnym, innych Europejczyków włączając międzynarodowe organizacje i spontaniczną współpracę indywidualnych osób i grup na terenach okupowanych przez Niemcy” - czytamy w przygotowanej przez pięciu eurodeputowanych z różnych frakcji politycznych, w tym posła Bogusława Sonika, deklaracji, pod którą mają podpisywać się członkowie Parlamentu Europejskiego. Deklaracja, przedstawiona w związku z przypadającą 27 stycznia br. 65. rocznicą wyzwolenia obozu Auschwitz-Birkenau oraz obchodzonym od pięciu lat w tym dniu Dniem Pamięci o Holokauście, stanie się oficjalnym stanowiskiem Parlamentu,

gdy podpisze ją ponad połowa deputowanych.

W deklaracji posłowie doceniają wysiłki rząd Niemiec, który „potępił potworności popełnione przez Trzecią Rzeszę” oraz podjął liczne starania „by nauczać nowe pokolenie na temat horroru przeszłości”. Z uznaniem spotkały się również działania rządu polskiego, który nie szczędzi wysiłków, by zachować muzeum w Auschwitzu. Posłowie docenili również oficjalne przeprosiny prezydenta Kwaśniewskiego za masakrę Żydów w Jedwabnem w 1941 roku oraz przyznanie się Rumunii do do 380 tys. żydowskich ofiar. „Zachodni sojusznicy pozostawali w przeważającym stopniu pasywni wobec Holokaustu” – stwierdzają autorzy deklaracji.

Deklarację kończą słowa uznające Holokaust za część europejskiej historii oraz podkreślające, iż zadaniem Europejczyków jest „zapewnić, że horror Holokaustu nigdy się nie powtórzy”.

foto: Tony Dowson / FreeDigitalPhotos.net

OD POSŁA

Priorytety PE na rok 2010

Plan pracy na 2010 rok zostanie podporządkowany priorytetom Prezydencji Hiszpańskiej i Belgijskiej. Państwa sprawujące przewodnictwo w Unii mają duży (choć pośredni) wpływ na działanie Parlamentu Europejskiego. To prezydencja w największym stopniu decyduje o aktach prawnych (rozporządzeniach, dyrektywach) przyjmowanych przy współudziale PE. Co prawda wiele spośród aktów przyjmowanych w ciągu sześciu miesięcy trwania prezydencji wzięło swój początek wcześniej, lecz prezydencja wpływa na kolejność ich przyjmowania, a poza tym inicjuje własne projekty.

Działanie Parlamentu przez pierwsze sześć miesięcy będzie skupione wokół planów Hiszpanii, której celem nadrzędnym jest odbudowa gospodarki. PE będzie miał do rozwiązania problem zmniejszenia zależności energetycznej UE, jak również zajmie się zagadnieniem popularyzacji han-

dlu internetowego na terytorium Unii. Skoncentruje się również na przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym, m.in. poprzez rozwój elektrycznych pojazdów oraz poprawę jakości szkolnictwa wyższego. Wśród priorytetów Hiszpanii znalazła się również walka o równość kobiet i mężczyzn.

Jakkolwiek budżet na 2010 rok został opracowany jeszcze zgodnie z zasadami Traktatu Nicejskiego, na mocy którego PE nie ma możliwości decydowania o finansowaniu rolnictwa, Parlamentowi udało się wynegocjować pomoc dla sektora mlecznego. Fundusz w wysokości 300 mln euro ma pomóc pokonać kryzys w branży mleczarskiej. Posłowie domagali się również dofinansowania planu odnowy gospodarczej. Dwie podstawowe części planu odbudowy gospodarczej to inwestycje w infrastrukturę energetyczną i rozwój terenów wiejskich.

W związku z wejściem w życie Traktatu z Lizbony zmianie ulegnie też sposób funkcjonowania Parlamentu Europejskiego. Zmiany polegać będą nie tylko na zwiększeniu liczby posłów (z 736 do 751), ale także na wzmocnieniu pozycji PE w stosunku do Komisji Europejskiej jeśli chodzi o uchwalanie budżetu Unii (gdzie Parlament staje się równorzędnym partnerem Rady UE), możliwości inicjowania zmian traktatowych i opinionowania umów międzynarodowych Unii. Wzrośnie też – o około 40 przypadków – ilość sytuacji, w których Rada musi

przyjmować akty prawne wspólnie z PE w drodze tzw. „współdecydowania”. Szczególnie ta ostatnia zmiana jest istotna i wymagać będzie od posłów zapoznania się z ogromną materią, która do tej pory nie wchodziła w zakres zainteresowań Parlamentu.

Posel Bogusław Sonik

Intergrupa ds. gór, wysp i regionów słabo zaludnionych

Cytat

foto: www.euroresidentes.com

„To prezydencja hiszpańska wprowadzi w życie projekt Nowej Europy, będziemy pierwszymi, którzy połączą swoją pracę z nowymi instytucjami przewidzianymi tym Traktatem. (...) Musimy zwiększyć wysiłki koordynacyjne, jeżeli mamy skonsolidować uzdrowienie gospodarki oraz przychylić się do stopniowego wycofywania pomocy finansowej i bodźców fiskalnych, przywrócić równowagę w finansach publicznych oraz wypełnić cele Paktu Stabilizacji i Wzrostu jak zaplanowano. Jednak w celu przyspieszenia uzdrowienia gospodarki oraz stworzenia miejsc pracy musimy przeprowadzić dalsze reformy umożliwiające nam sprostanie takim wyzwaniom jak globalizacja, zmiany klimatu czy zaprojektowanie modelu społecznego w obliczu starzenia się społeczeństw i skutków kryzysu.”

**Premier José Luis Zapatero
o prezydencji**

Pod koniec ubiegłego roku Konferencja Przewodniczących Grup Politycznych Parlamentu Europejskiego przedstawiła listę parlamentarnych intergrup, które zostały oficjalnie uznane przez Parlament Europejski. Znalazła się wśród nich intergrupa ds. gór, wysp i regionów słabo zaludnionych, o której powstanie zabiegał poseł Bogusław Sonik.

foto: Michal Marcol / FreeDigitalPhotos.net

Władze nowo powstałej intergrupy ukonstytuowały się podczas pierwszej tegorocznej sesji Parlamentu Europejskiego. Decyzją eurodeputowanych funkcję przewodniczącego objął poseł **Bogusław Sonik**, a wiceprzewodniczącą została posłanka **Lidia Geringer d'Oedenberg**.

Intergrupa parlamentarna to międzykomisyjne i międzypartyjne ciało w nieformalny sposób zrzeszające eurodeputowanych z różnych frakcji politycznych, których jednoczy wspólny punkt widzenia na daną kwestię. Powstanie intergrupy ds. gór, wysp i regionów słabo zaludnionych opiera się na **art. 174 Traktatu z Lizbony**, który zaleca zmniejszanie różnic w poziomie rozwoju pomiędzy poszczególnymi regionami oraz na

obowiązującej w Unii Europejskiej zasadzie prowadzenia zróżnicowanej polityki regionalnej.

Utworzenie nowej intergrupy jest szczególnie istotne z punktu widzenia Polski, ponieważ tereny górskie zajmują duży obszar naszego kraju. Podobnie zresztą przedstawia się ta kwestia w skali całego kontynentu: **obszar gór i terenów podgórskich stanowi prawie 40% terytorium Unii** i jest zamieszkaany przez blisko 20% jej obywateli. Ponadto tereny te zaliczane są do zapóźnionych w rozwoju społeczno-gospodarczym, a ich naturalne ograniczenia wymuszają prowadzenie specyficznej polityki regionalnej.

Dyrektywa o Emisjach Przemysłowych - IPPC

Parlament Europejski zajął się obszernym pakietem działań służących zapobieganiu zmianom klimatu oraz zapewnieniu Europie niezawodnych i wystarczających dostaw energii. Pakiet, stanowiący najszerzej dotychczas zakrojoną reformę europejskiej polityki energetycznej, miał na celu zapewnienie UE pozycji światowego lidera w dziedzinie energii odnawialnej i technologii niskoemisyjnych. Obecnie stoimy przed kluczową dla tego sektora decyzją dotyczącą projektu dyrektywy o emisjach przemysłowych.

Projekt ten łączy i nowelizuje osiem istniejących już dyrektyw. W nowym akcie prawnym Komisja Europejska proponuje radykalne zaostrenie standardów ograniczających emisję z dużych źródeł spalania oraz objęcie regulacjami dyrektywy znacznie większej liczby obiektów energetycznego spalania. W wyniku tych regulacji Wspólnota osiągnąć ma wymierne i znaczące efekty w redukcji emisji szkodliwych zanieczyszczeń do atmosfery.

Polska w swoim stanowisku zwraca uwagę na zapisy, które mogą budzić poważne ekonomiczne i strukturalne konsekwencje. Nagłe i radykalne wprowadzenie zaostzonych norm emisyjnych dla dużych obiektów spalania może okazać się problematyczne ze względu na zróżnicowane możliwości ekonomiczne i technologiczne państw członkowskich.

foto: Simon Howden / FreeDigitalPhotos.net

Sektor energetyczny każdego kraju ma swoją własną specyfikę oraz swoją politykę bezpieczeństwa energetycznego (przynajmniej do czasu ustanowienia jednolitej, wspólnotowej polityki energetycznej). W tym kontekście dobrym rozwiązaniem jest umożliwienie państwom członkowskim osiągnięcia celów ekologicznych nie tylko poprzez radykalne zaostrenie norm emisyjnych. Ustanowienie

krajowych planów przejściowych i przyznanie krajom członkowskim prawa do kształtowania własnej polityki w kwestii rozdziału uprawnień do emisji, w ramach tych planów, będzie łagodniejszym rozwiązaniem – twierdzi Bogusław Sonik.

18 stycznia w Parlamencie Europejskim odbyło się już drugie czytanie propozycji dyrektywy o emisjach przemysłowych, a 17 maja dyrektywa ta zostanie poddana pod głosowanie podczas sesji plenarnej w Strasburgu. Najbliższe miesiące będą czasem szerokiej debaty i burzliwych negocjacji prowadzonych w celu osiągnięcia porozumienia pomiędzy państwami członkowskimi i wypracowania wspólnego opartego na realistycznej analizie i osiągalnych planach stanowiska europejskiego przemysłu energetycznego.

Poseł Sonik już na początku grudnia 2009 r. zorganizował w Parlamencie Europejskim IPPC Policy Cafe zapraszając do debaty posłów, ekspertów i przedstawicieli sektora energetycznego m.in. z Polski, Czech i Wielkiej Brytanii: „Jak pokazują doświadczenia, na przykład w negocjacjach nad pakietem klimatyczno-energetycznym, rozsądne i poparte analizami argumenty trafiają do większości państw i możliwe jest wynegocjowanie warunków przybliżających w czasie realizację celów ekologicznych Wspólnoty Europejskiej, które sami sobie nakreśliśmy.”

Energetyka w Unii: więcej solidarności, więcej bezpieczeństwa

27 stycznia Komisja Ochrony Środowiska Parlamentu Europejskiego poparła zaproponowane przez posła Bogusława Sonika poprawki do nowego unijnego rozporządzenia, które ma zabezpieczyć Unię Europejską na wypadek zakłóceń w dostawach gazu.

Poprawki pozwolą wyposażyć Komisję Europejską w instrumenty szybkiego reagowania na szczeblu wspólnotowym, takie jak coroczna ocena ryzyka zakłóceń w dostawach gazu czy ciągłe monitorowanie dostaw. Stworzą też mechanizmy solidarności energetycznej, dzięki którym państwa UE w razie kryzysu zagwarantują sobie nawzajem dostęp do instalacji magazynowych.

Akceptacja poprawek, zgodnych z postulatami przedstawionymi na forum Rady UE przez polskie Ministerstwo Gospodarki stanowi krok w kierunku prawdziwie solidarnej unijnej polityki energetycznej. „Najważniejsze z naszego punktu widzenia jest ustanowienie bardziej wspólnotowych mechanizmów reagowania kryzysowego, przez wzmocnienie Komisji Europejskiej oraz wprowadzenie realnej solidarności energetycznej w UE” – podkreśla poseł Bogusław Sonik.

Rozwiązania, na którym zależało Polsce są korzystne również z punktu widzenia interesów całej Unii: poprawiając bezpieczeństwo energetyczne Wspólnoty, przygotowują ją na sytuacje kryzysowe w rodzaju tej z początku ubiegłego roku, kiedy to skutki odcięcia dostaw rosyjskiego gazu w mniejszym lub większym stopniu

odczuła większość państw UE.

O ostatecznym kształcie rozporządzenia przesądzi głosowanie w parlamentarnej Komisji Przemysłu, Badań i Energii, które odbędzie się 23 lutego. Parlament będzie głosował nad przyjęciem rozporządzenia na sesji plenarnej w dniach 24-25 marca.

foto: djcodrin / FreeDigitalPhotos.net

Co było...

Nowy Sącz zwycięzcą Rankingu Energii Odnawialnej

foto: djcodrin / FreeDigitalPhotos.net

Pierwsze miejsce w kategorii miast w Rankingu Energii Odnawialnej w 2009 roku zdobył Nowy Sącz wyprzedzając m.in. Słupsk, Rzeszów i Kraków.

Ranking zorganizowany został przez Związek Powiatów Polskich. Przebiegał równolegle w czterech kategoriach: miasta na prawach powiatu, powiaty, gminy miejskie i miejsko-wiejskie oraz gminy wiejskie. Oceniano w nim projekty ukierunkowane na wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, w tym energii słonecznej, geotermalnej, wodnej, biomasy, wiatru oraz otoczenia.

Co trwa...

Konkurs „Polska pięknieje – 7 Cudów Funduszy Europejskich”

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego zaprasza do udziału w III edycji konkursu. Jego celem jest promocja projektów przyczyniających się do podniesienia atrakcyjności turystycznej Polski, które zrealizowano z udziałem środków z Funduszy Europejskich.

Nagrody zostaną przyznane w siedmiu kategoriach: zabytek, obiekt turystyczny (np. muzeum, hotel), produkt promocyjny (kampania promocyjna, wydawnictwo), rewitalizacja (obszary przemysłowe, powojskowe), turystyka aktywna (szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe, obiekty sportowe), turystyka transgraniczna i międzynarodowa oraz obszary wiejskie (agroturystyka).

Termin nadsyłania zgłoszeń mija 15 lutego. Lista laureatów zostanie ogłoszona w czasie III Forum Funduszy Europejskich, które odbędzie się w Warszawie w dniach 7-8 maja 2010.

Szczegółowe informacje na temat konkursu znajdują się na stronie:

www.funduszeuropejskie.gov.pl

Co będzie...

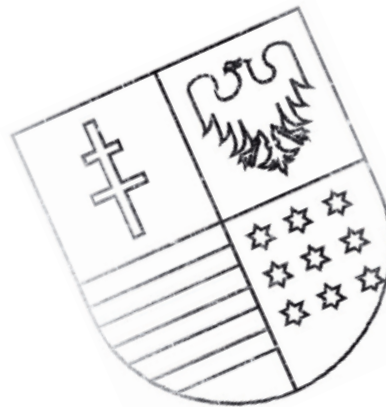
Nowa fontanna na krakowskim Rynku

W sierpniu na Rynku pojawi się szklana konstrukcja w kształcie kryształu otoczona wodą. Specjalnie zaprojektowana iluminacja pozwoli wydobyć efektowną grę światła i wody. Ponadto przez szklaną tafłę będzie można obejrzeć podziemia Rynku Głównego, zaadaptowane na potrzeby powstającego muzeum historii miasta.

POLSKA Pięknieje

ŚWIĘTOKRZYSKIE

Co było...

Finał konkursu „Jawor – u źródeł kultury”

31 stycznia w Kieleckim Centrum Kultury odbyła się uroczysta gala, w czasie której nagrodzeni zostali twórcy, wykonawcy i animatorzy kultury ludowej. Konkurs zorganizowało Radio Kielce. Laureatów wyłoniło jury wspólnie z mieszkańcami województwa, którzy za pomocą internetu oddali ponad 200 tys. głosów. Więcej informacji na temat gali oraz laureatów na stronie: www.radio.kielce.pl

Co trwa...

Logo z tetrapodem

Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego ogłosiła konkurs na projekt logotypu promującego powstający Szlak Archeo-Geologiczny. Projekt ma nawiązywać formą do tetrapoda będącego najstarszym znanym lądowym czworonogiem. Jego ślady odnaleziono w kamieniołomie „Zachełmie” w Górach Świętokrzyskich.

Zgłoszenia nadsyłać można do 26 lutego do godz. 15. Po tym terminie jury, w skład którego wchodzi m.in. odkrywca śladów tetrapoda Piotr Szrek i Grzegorz Niedźwiedzki, wyłoni zwycięski projekt.

Regulamin konkursu znajduje się na stronie internetowej: www.sejmik.kielce.pl

Co będzie...

Powstanie Świętokrzyski Szlak Archeo-Geologiczny

Do końca 2011 roku planowane jest zrealizowanie projektu mającego na celu połączenie w jeden szlak turystyczny ponad 20 obiektów z terenu województwa, wśród których znajdują się m.in. JuraPark Bałtów, Chęciny, rezerwaty Wietrznia i Kadzielnia czy kamieniołom „Zachełmie”. Pomysłodawcy przedsięwzięcia mają nadzieję, że szlak stanie się nie tylko skutecznym narzędziem promocji regionu, ale przyczyni się również do rozwoju polskiej nauki. Służyć temu celowi ma m.in. Centrum Geoedukacji – profesjonalny ośrodek kształcenia geologicznego, który powstanie w kieleckim rezerwacie Wietrznia.

Szacowana na ponad 32 mln zł inwestycja w 85% zostanie sfinansowana ze środków unijnych.

Więcej informacji na stronie: www.geopark-kielce.pl

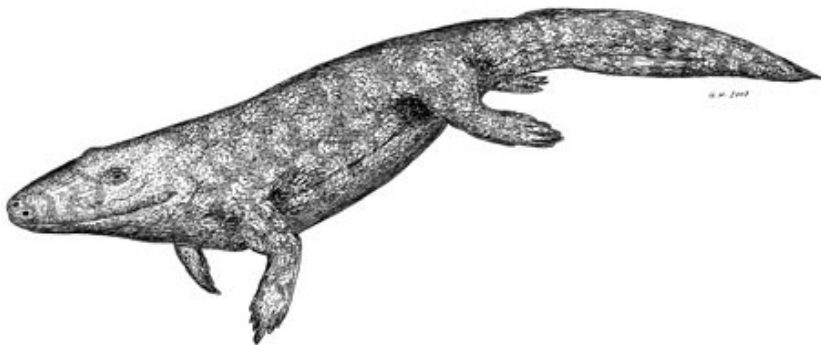

foto: blog.everythingdinosaur.co.uk

O Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki, projekcie DiAMEnT wspierającym zdolnych uczniów i działa- niach antykryzysowych

– rozmowa z Romanem Ciepielą,

Wicemarszałkiem Województwa Małopolskiego

Panie Marszałku, sprawuje Pan opiekę merytoryczną i podejmuje konsultacje m. in. w kwestii programu operacyjnego Kapitał Ludzki. Jakie efekty w Małopolsce przynosiły do tej pory projekty realizowane w ramach tego programu?

Od początku realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w Małopolsce podpisano 842 umowy. Wartość tych umów to ponad 740 mln zł, co daje Małopolsce trzecie miejsce w kraju. Stale dostrzegamy wzrost zainteresowania realizacją projektów, gdyż zwiększa się liczba składanych wniosków, a także znacznie poprawia się ich jakość.

Łącznie w realizowanych projektach uczestniczyło dotychczas ponad 70 tys. osób. Działaniami zmierzającymi do bezpośredniej poprawy sytuacji osób na rynku pracy zostało objętych blisko 28 tys. osób (w tym ponad 26 tys. osób bezrobotnych), powstało również ponad 3,5 tys. podmiotów gospodarczych. Szacujemy, że środki na założenie własnej działal-

ności gospodarczej uzyska do końca 2013 roku ok. 9 tys. osób i przyniesie to wymierny efekt w postaci ok. 13 tys. miejsc pracy w regionie. Działaniami zmierzającymi do zwiększenia inte-

gracji społecznej mieszkańców oraz zmniejszenia poziomu wykluczenia społecznego zostało objętych ponad 18,7 tys. osób, w tym 3,3 tys. to osoby niepełnosprawne.

Do tej pory ponad 10 tys. osób uczestniczyło w szkoleniach przekwalifikowujących lub podnoszących kwalifikacje zawodowe, a 164 małopolskich przedsiębiorców uzyskało wsparcie szkoleniowe ukierunkowane na podniesienie kwalifikacji kadr zarządzających i pracowników firm. Ponad 22,5 tys. osób – głównie uczniów i przedszkolaków – uczestniczyło w projektach związanych z edukacją. Udało się także stworzyć 49 nowych placówek przedszkolnych. Szkolne zajęcia pozalekcyjne realizowane były w 250 szkołach na terenie Małopolski. Blisko 2 tys. nauczycieli uczestniczyło w programach podnoszenia kwalifikacji zawodowych, a ponad 5 tys. osób zamieszkujących tereny wiejskie wzięło udział w projektach o różnicowanej tematyce, dostosowanej do ich potrzeb.

Trwałym elementem wsparcia są również dwa programy stypendialne: jeden przeznaczony dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, drugi „Doctus” dla doktorantów. Do tej pory stypendia otrzymało 70 doktorantów (docelowo będzie ich 350) oraz ponad 450 uczniów (docelowo będzie ich ponad 3 tysiące).

W regionie funkcjonuje także system projektów badawczych obejmujących swym zasięgiem wszystkie sfery życia gospodarczego i społecznego. Małopolskie Obserwatoria prowadzą bieżącą analizę sytuacji w regionie i na tej podstawie podejmowane są decyzje o ukierunkowaniu wsparcia finansowego. Jest to rozwiązanie prekursorskie w skali kraju, pozwalające na obiektywizację podejmowanych w regionie decyzji.

31 grudnia 2009 r. zakończył się pierwszy, przygotowawczy etap realizowanego przez Małopolskie Centrum Doskonalenia Na-

uczycieli projektu DiAMeNT, którego celem jest stworzenie systemu pracy z uczniami zdolnymi w województwie małopolskim. Jaką koncepcję systemu wspierania uzdolnień uczniów wypracowano?

W ramach projektu zostały już wypracowane, a od stycznia tego roku są wdrażane, systemowe rozwiązania programowe i organizacyjne służące wspieraniu rozwoju uzdolnień uczniów w zakresie rozwijania twórczego myślenia (klasy 1-3 szkoły podstawowej) oraz matematyki, języka angielskiego, przedsiębiorczości i technologii informacyjno-komunikacyjnej (klasy 4-6 szkoły podstawowej, gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna).

W tym celu zostanie uruchomionych 186 Powiatowych Ośrodków Wspierania Uczniów Zdolnych (POWUZ), których sieć obejmie wszystkie powiaty i gminy Województwa Małopolskiego. POWUZ będą tworzone we współpracy z organami prowadzącymi szkoły. Poczynając od klasy czwartej szkoły podstawowej uczniowie szkół podstawowych, gimnazjów, liceów i techników zakwalifikowani do udziału w zajęciach na podstawie testów diagnostycznych (od 12 000 do 25 000 uczniów), będą realizować projekty edukacyjne pod opieką przeszkolonych nauczycieli, według opracowanych już programów. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych będą także uczestniczyć w zajęciach wyjazdowych, w ramach szkoły letniej; dla tej grupy uczniów zostaną również uruchomione e-learningowe koła naukowe. Równolegle uczniowie klas 1-3 wszystkich szkół podstawowych będą mieli możliwość realizacji programu edukacyjnego z zakresu rozwijania twórczego myślenia, wspierającego program edukacji wczesnoszkolnej. Ponadto, dzięki wcześniejszemu przygotowaniu nauczycieli (ok. 4000

osób), we wszystkich szkołach zostaną wzmocnione działania służące indywidualizacji pracy z uczniami zdolnymi w toku procesu dydaktycznego.

Program operacyjny Kapitał Ludzki obejmuje m. in. tzw. pakiet antykryzysowy, w ramach którego przygotowano szereg narzędzi, które mają łagodzić negatywne skutki światowego kryzysu i wspierać restrukturyzację przedsiębiorstw. Za pomocą jakich konkretnie metod będzie można osiągnąć te cele?

W celu złagodzenia skutków spowolnienia gospodarczego w regionie Samorząd Województwa oraz powiatowe urzędy pracy podejmują szereg działań aktywizacyjnych i zapobiegawczych. Realizowane są programy aktywizacji bezrobotnych, obejmujące m.in. staże, szkolenia, przygotowanie zawodowe, subsydiowane zatrudnienie, poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy, dotacje na założenie własnej działalności gospodarczej.

Na ten cel powiatowe urzędy pracy w Małopolsce otrzymały w 2009 r. kwotę 247,7 mln zł. Ponad 63 mln z tej puli stanowią środki Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

W 2009 roku Samorząd Województwa uruchomił na terenie Małopolski pakiet działań antykryzysowych, realizowanych w ramach PO KL, na którego finansowanie przeznaczono dodatkowe środki finansowe w wysokości ok. 40 mln zł.

Realizacja pakietu antykryzysowego obejmowała między innymi nowe formy wsparcia: dodatek relokacyjny (dla pracownika, który uzyskał zatrudnienie w wyniku wsparcia udzielonego w ramach projektu w odległości powyżej 50 km od miejsca zamieszkania, wypłacany w wysokości ok. 3,5 tys. zł) oraz dodatek

motywacyjny (dla osób, które uzyskały zatrudnienie z wynagrodzeniem niższym niż u dotychczasowego pracodawcy, wypłacany maksymalnie w wysokości 4 tys. zł osobie, której stosunek pracy wygaś w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu).

W PO KL finansowane są również programy outplacementowe. To usługi rynku pracy świadczone na rzecz pracownika w okresie wypowiedzenia umowy o pracę lub zagrożonego zwolnieniem z pracy. Outplacement może obejmować m. in: poradnictwo zawodowe, pomoc w znalezieniu nowego miejsca pracy, finansowanie szkoleń i kursów przekwalifikujących, doszkalających, środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Programy takie wdrażane są przez dwóch operatorów, którzy docelowo obejmą wsparciem ok. 2 tys. osób: PM Doradztwo Gospodarcze sp. z o.o. i WYG International Sp. z o.o.

Innym elementem realizacji pakietu antykryzysowego w Małopolsce jest przeznaczenie dodatkowo ponad 37,5 mln zł na wsparcie dla osób planujących rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej. Obejmuje ono pomoc doradczą i szkoleniową, wsparcie pomostowe (800 zł mies. przez okres do 12 m-cy) oraz udzielenie jednorazowej dotacji w wysokości do 40 tys. zł, dla osób które do tej pory nie prowadziły działalności gospodarczej.

14 stycznia w Krakowie miało miejsce spotkanie dotyczące planów współpracy przy stworzeniu korytarza transportowego przebiegającego przez Polskę Słowację i Węgry. Czy PKP Polskie Linie Kolejowe, które w ostatnich tygodniach nie były w stanie prawidłowo funkcjonować w minusowej temperaturze, będą odpowiednim partnerem w tak wymagającym projekcie?

Projekt który chcielibyśmy realizować w ramach Programu dla Europy Środkowej wymaga udziału trzech finansujących partnerów z przynajmniej trzech krajów objętych programem. Program ten daje nam możliwość zrealizowania projektu dotyczącego zasadności stworzenia korytarza transportowego, jako odgałęzienia korytarza VI, który stanowi jeden z elementów sieci TEN-T. Po uzyskaniu potwierdzenia chęci udziału w projekcie Słowacji i Węgier – jako zagranicznych partnerów finansujących – będziemy szukać do udziału w projekcie instytucji z naszego kraju. PKP PLK zamierzamy włączyć do współpracy jako partnera stowarzyszonego, który jest zarządcą infrastruktury kolejowej i posiada odpowiednią wiedzę w tym zakresie.

Program Leonardo da Vinci

Leonardo da Vinci jest programem promującym rozwój kwalifikacji zawodowych oraz zwiększanie mobilności pracowników relatywnie do wymogów europejskiego rynku pracy. Na realizację projektów objętych programem przeznaczone są środki przyznawane przez Komisję Europejską w ramach tzw. pakietu Lifelong Learning, w którym zawierają się również inne programy kształcenia, m.in. Erasmus i Grundtvig.

Program Leonardo da Vinci wspiera przede wszystkim innowacyjne rozwiązania edukacyjne, których

celem jest umożliwienie uczniom, pracownikom oraz bezrobotnym zdobycia jasno określonych i powszechnie uznawanych w Europie uprawnień zawodowych. Program umożliwia ponadto realizację projektów wymian i staży pracowniczych.

O dofinansowanie można się starać poprzez uczestnictwo w jednym z trzech typów projektów. Są to:
- projekty mobilności – wspieranie międzynarodowej mobilności osób w trakcie szkolenia zawodowego oraz osób odpowiedzialnych za prowadzenie szkoleń (termin składania wnio-

sków upływa 5 lutego),

- projekty partnerskie – umożliwianie organizacjom z różnych krajów współpracy w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego (termin składania wniosków upływa 19 lutego) oraz

- transfer innowacji – przenoszenie i stosowanie innowacyjnych rozwiązań i produktów w celu podniesienia jakości kształcenia i szkolenia zawodowego (termin składania wniosków upływa 26 lutego).

Więcej informacji na temat programu Leonardo da Vinci na stronie: www.leonardo.org.pl

Program Młodzieżowa Stolica Europy 2012

25 stycznia zakończył się etap zgłaszania kandydatur w konkursie na Młodzieżową Stolicę Europy 2012. Rozstrzygnięcie nastąpi w kwietniu br.

Inicjatorem przedsięwzięcia jest Europejskie Forum Młodych, organizacja zrzeszająca 99 narodowych i międzynarodowych organizacji młodzieżowych z całej Europy. Jej celem jest zachęcanie młodych ludzi do aktywnego udziału w życiu społecznym i publicznym oraz reprezentowanie ich potrzeb na forach instytucji europejskich oraz ONZ.

Tytuł Młodzieżowej Stolicy przyznawany jest na okres 12 miesięcy. Po raz pierwszy otrzymał go Rotterdam (2009). Od tego czasu zainteresowanie pomysłem gwałtownie wzrosło.

Zasadniczym celem programu jest zacieśnianie relacji pomiędzy funkcjonującymi na poziomie lokalnym i ogólnoeuropejskim instytucjami, które zajmują się zagadnieniami dotyczącymi młodzieży. Spośród zgłoszonych kandydatur specjalnie powołane jury wyłoni zwycięskie miasto, które wykaże się najciekawszymi pomysłami zapewniającymi młodym ludziom jak największy dostęp do

dóbr społecznych i kulturowych, ze szczególnym naciskiem na kwestie edukacji, zatrudnienia, współpracy międzynarodowej i integracji oraz dialogu międzypokoleniowego.

Więcej informacji o programie i kryteriach konkursu znajduje się na stronie: <http://www.youthforum.org/en/node/1441>

foto: Tina Phillips / FreeDigitalPhotos.net

Odkrycie z Gór Świętokrzyskich

W kamieniołomie „Zachemie” pod Kielcami odnaleziono najstarsze znane ślady czworonogów. Wyniki badań, przeprowadzonych przez polskich naukowców z Uniwersytetu Warszawskiego i Państwowego Instytutu Geologicznego, zostały opublikowane na łamach prestiżowego tygodnika naukowego „Nature”. Według szacunków, odkryte ślady liczą ok. 395 mln lat. Są zatem o blisko 18 mln lat

starsze od skamieniałości innych, uważanych uprzednio za najstarsze, czworonogów i aż o 10 mln lat starsze od śladów pozostawionych przez elpistostegidy, czyli zwierzęta, które miałyby być przodkami czworonogów.

Odkrycie stanowi przełom z dwóch względów. Po pierwsze, dowodzi, że czworonogi nie wyewoluowały z elpistostegidów (rybopodobnych płazów), zatem pytanie

o to, kim byli ich przodkowie, jest nadal aktualne. Po drugie, odnalezione ślady znajdowały się osadach morskich, co zasadniczo falsyfikuje obowiązującą do tej pory tezę, jakoby czworonogi pierwotnie zamieszkiwały słodkowodne, bagniste tereny.

Góry Świętokrzyskie będące jednym z najstarszych pasm górskich w Europie stanowią potencjalne źródło kolejnych istotnych odkryć geologicznych. Aktualnie powstają więc plany, by przy świętokrzyskim oddziale PiG zostało wybudowane pierwsze w Polsce nowoczesne laboratorium umożliwiające badanie skamieniałości. Laboratorium miałyby również prowadzić badania nad znaleziskami z innych regionów kraju, a także z zagranicy.

Europejski Rok Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym

Wśród elementarnych celów wspólnej Europy szczególne miejsce zajmują dobrobyt i spójność społeczna. Cele te nie są wyłącznie marketingowym sloganem, dążenie do ich realizacji przejawia się bowiem w licznych konkretnych działaniach, jakie podejmuje Unia w celu poprawienia jakości życia obywateli i wyrównywania szans. Aktualne rezultaty tych działań pokazują, że nadal pozostaje wiele do zrobienia.

W krajach 27. żyje blisko 80 mln osób, które bezpośrednio dotyka ubóstwo. Wśród nich są zarówno bezrobotni, jak i pracujący, z dochodem poniżej 60% średniej pensji krajowej. Sytuacja materialna zarówno jednych jak i drugich nie pozwala na zaspokojenie wielu, często podstawowych, potrzeb.

Jedną z najdotkliwszych konsekwencji ubóstwa jest zjawisko wykluczenia społecznego, które ma miejsce wówczas, gdy osoby formalnie należące do pewnej grupy społecznej i chcące brać czynny udział w jej życiu nie są do tego zdolne ze względów od siebie niezależnych.

Ubóstwo i wykluczenie społeczne stanowią poważne wyzwanie

dla wielu państw UE. Oba problemy najczęściej dotyczą dzieci mających bezrobotnych lub wykonujących prace tymczasowe rodziców, a także osób starszych. Wysokie ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego występuje także wśród kobiet, przede wszystkim samotnych. Aż cztery na dziesięć osób borykających się z ubóstwem i wykluczeniem to osoby bezrobotne, w tym imigranci.

Unia Europejska stara się stawić czoła tym problemom na wiele sposobów. W wymiarze finansowym

poprzez Europejski Fundusz Społeczny wspiera działania na rzecz integracji społecznej, w organizacyjnym – dokonuje corocznej oceny krajowych strategii integracji społecznej, promując jednocześnie poszukiwanie wspólnych innowacyjnych rozwiązań. Ponadto w roku 2010 Unia zamierza zorganizować wiele akcji zachęcających obywateli do wzięcia udziału w debacie publicznej oraz działaniach prowadzących do zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Bruksela on-line

Pierwsza w tym roku sesja plenarna odbyła się w dniach 18-21 stycznia w Strasburgu.

Pierwsze dwa dni upłynęły na przesłuchiowaniu kandydatów na komisarzy. Przyjęto rezygnację kandydatki z Bułgarii, Rumiany Żeliwnej. Ważnym momentem było wystąpienie hiszpańskiego premiera José Luisa Zapatero, który przedstawił priorytety półrocznej prezydencji swojego kraju. Poniżej najważniejsze tematy poruszone podczas sesji.

Apel w sprawie Haiti

Catherine Ashton, Wysoki Przedstawiciel UE do Spraw Zagranicznych, w swoim pierwszym oświadczeniu wygłoszonym przed Parlamentem Europejskim apelowała o jak najszybsze wywiązanie się

z obietnicy pomocy dla Haiti. „Naszym celem jest ulżenie cierpieniu ludzi, a w perspektywie długoterminowej odbudowa kraju”, powiedziała Lady Ashton. Poinformowała również, że ministrowie spraw zagranicznych państw członkowskich podjęli decyzję o przekazaniu 220 milionów euro na pomoc dla kraju poszkodowanego kataklizmem (w ramach pomocy humanitarnej 122 miliony). „Wkład finansowy UE w formie różnych instrumentów wsparcia wyniesie kolejne 200 milionów”, zapewniła Catherine Ashton. Pomoc uruchomiona w bardzo krótkim czasie jest tym cenniejsza, że od razu przeznaczona na realizację konkretnych zadań, co usprawni pracę już na miejscu.

Komisarz odpowiedzialny za politykę rozwoju i pomoc humanitarną, Karel De Gucht, powiedział, że w pomocy „nie chodzi tylko o ratowanie ludzkiego życia, ale o ratowanie całego kraju”. Niesienie pomocy na miejscu utrudnia fakt, że ofiarami katastrofy padli również pracownicy misji humanitarnych obecnych na Haiti.

Komisja Europejska przeznaczyła na pomoc dla Haiti 130 milionów euro w ramach pomocy humanitarnej (w tym 77 milionów zupełnie nowych środków finansowych). W dalszej perspektywie na pomoc wstępnie zostanie przeznaczone 200 mln euro, a KE zdecyduje w porozumieniu z państwami członkowskimi, czy istnieje możliwość zwiększenia tej kwoty.

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

Nikiforos Diamandouros ponownie został wybrany na stanowisko Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich. Diamandouros sprawuje tę funkcję od 2003 roku. W tajnym głosowaniu uzyskał 340 głosów pokonując tym samym Włocha Vittorio Bottoli oraz Belga Pierre-Yves Monette. Głównym zadaniem Rzecznika Praw Obywatelskich jest rozpatrywanie skarg obywateli UE na nieprawidłowości w instytucjach unijnych. Rzecznik zapewnił, że w nowej kadencji doloży starań, aby obywatele w pełni mogli korzystać z możliwości, jakie pojawiły się wraz z przyjęciem Traktatu z Lizbony. Będzie również dążył do zacieśnienia współpracy z innymi instytucjami europejskimi. Urząd Rzecznika Praw Obywatelskich został ustanowiony w 1995 roku w celu prowadzenia postępowań w sprawach dotyczących nieprawidłowości administracyjnych w instytucjach i organach unijnych (w tym w kwestiach braku czytelności procedur oraz dostępności do informacji i procedur).

Z Polski w 2008 roku wpłynęło do biura Rzecznika 270 skarg (według danych zawartych w rocznym sprawozdaniu). Tym samym Polska znalazła się na trzecim miejscu wśród krajów unijnych kierujących skargi do Rzecznika, wyprzedzając Francję (240 skarg), Włochy (219) i Wielką Brytanię (197). Najwięcej skarg kierowali Niemcy (546) i Hiszpanie (352).

Bruksela on-line c.d.

Handel ludźmi to ciągle aktualny temat w Europie

Szwedzka posłanka Anna Hedh (z grupy socjalistów) oraz Słowaczka Edit Bauer (centroprawica EPL) przedstawiły Komisji i Radzie problem handlu ludźmi. Anna Hedh zauważa, że handel przybiera coraz większe rozmiary. Niewolnictwo w Europie zostało zniesione 200 lat temu, a do dzisiaj sprzedaje się tysiące ludzi. Wykorzystywanie seksualne, wyzysk i praca przymusowa, domowe niewolnictwo, a nawet pobieranie organów to główne motywy handlu, który jest uważany za jedno z najpoważniejszych przestępstw na świecie. Kobiety stanowią 80% ofiar.

W zeszłym roku Komisja przedstawiła pewne rozwiązania prawne w zakresie zwalczania handlu ludźmi. W dyskusję włączył się także Parlament, który od czasu ratyfikowania Traktatu Lizbońskiego ma w tej

kwestii takie samo prawo głosu jak ministrowie w Radzie: pojawiły się głosy, aby Komisja zastosowała inne ramy prawne, w związku z czym zgłoszono zapytanie i złożono projekt rezolucji.

Szwedzka posłanka zauważa, że handel ludźmi wiąże się z migracją, dlatego też oprócz surowych kar ważna jest profilaktyka i współdziałanie państw członkowskich w kwestii popytu, który generuje problem. Za przykład podaje model szwedzki, gdzie za kupowanie usług seksualnych karę ponosi kupujący. Szwecja ma mniej problemów z handlem ludźmi niż reszta krajów Unii. Anna Hedh twierdzi, że kary muszą być surowe, aby były skuteczne: „Komisja zaproponowała trzy różne przedziały kar, uważam jednak, że najwyższy proponowany poziom - 12 lat więzienia - powinien być tym najniższym. Myślę, że kara musi wynosić co najmniej 10 lat więzienia. Mówimy o osobie, która kupiła i sprzedała człowieka” – powiedziała w jednym z wywiadów.

Iran

W Strasburgu posłowie oraz szefowa unijnej dyplomacji poruszyli temat trudnej sytuacji w Iranie. W kraju tym łamane są prawa człowieka, policja torturuje studentów, a demonstracje opozycji są tłumione w brutalny sposób. Władze kraju wbrew sprzeciwom wspólnoty międzynarodowej rozwijają program jądrowy. Posłowie są zgodni co do tego, że sankcje nie powinny uderzać w walczące o wolność społeczeństwo.

Catherine Ashton na forum Parlamentu zauważyła: „Wysoki poziom wykształcenia kobiet, dobry grunt dla publicznej debaty, młoda, żywa i aktywna populacja - irańskie społeczeństwo posiada potencjał właściwy wolnym nacjom. Ubiegłoroczne wybory, które wielu uznało za sfałszowane, ukazały nam jednakże zagrożenia, przed jakimi stoją Irańczycy”. Nadzieję dla Iranu Catherine Ashton widzi w przestrzeganiu międzynarodowych norm i standardów w zakresie praw obywatelskich i politycznych, według których stosowanie przemocy i aresztowań wobec demonstrantów są nie do przyjęcia. W lutym Parlament Europejski będzie głosował nad rezolucją w sprawie Iranu.

Biuletyn Europejski
Newsletter Posła do Parlamentu
Europejskiego Bogusława Sonika

Redakcja:

Biuro Posła do Parlamentu
Europejskiego Bogusława Sonika
ul. Kanonicza 12/1, 31-002 Kraków
tel.: +48 12 290 69 34
e-mail: redakcja@boguslawsonik.pl

Projekt graficzny: Tomek Budzyń,
e-mail: tomekbudzyn@gmail.com